КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

Заснована 21 квітня 1927 р.

№37-38
(3589-3590)

6 листопада
2026 р.

Виходить
двічі на місяць

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Зустріч ректорів українських вишів з очільниками освітньої галузі: без пафосу і панегіриків

Напевно ще ніколи стіни укриття Бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського не бачили разом стількох представників інтелектуальної та управлінської еліти в освітянській галузі, як 29 жовтня: того дня там проходила робоча зустріч ректорів українських університетів з представниками органів державної влади.

Участь у ній взяли Міністр освіти і науки України Андрій Бутенко, його заступники Микола Трофименко, Андрій Вітренко та Анастасія Софієнко, заступниця керівника Офісу Президента України Олена Ковальська, голова підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Юлія Гришина, керівник Державної служби якості освіти Руслан Гурак та інші високопосадовці.

О. Ковальська, А. Бутенко та А. Мельниченко

Оскільки ініціатором зустрічі була Спілка ректорів закладів вищої освіти України, модератором зібрання виступив її голова Петро Куліков. Він і відкрив засідання. І, варто зауважити, що з самого початку його виступу доволі звичних на таких заходах панегіриків в бік влади не пролунало: були цілком конкретні пропозиції щодо поліпшення взаємодії міністерства з представниками освітянської галузі. Та й надалі учасники говорили здебільшого про цілком конкретні речі та проблеми, які усугубилися через війну, та про безліч економічних, адміністративних, соціальних і господарчих задач, що стоять нині перед керівниками вишів і без вирішення яких робота університетів стає неможливою, чи щонайменше, значно ускладнюється. Останнє, до речі, є однією з причин необхідності реформувати систему вищої освіти, хоча, звісно, й не єдиною. Бо основне завдання, що стоїть у нинішніх умовах перед вітчизняною вищою школою, – забезпечити безперервність і стійкість освітнього процесу та готувати кваліфікованих фахівців для країни. А для цього – адаптувати їхню підготовку до потреб воєнного часу, підтримувати високий рівень наукових досліджень тощо.

Тож зміни в організації діяльності галузі конче необхідні та невідворотні. Проте це не можуть бути просто зміни заради змін. "Нам потрібно не просто зберегти освіту, нам потрібно зрозуміти, що освіта, яку ми пам'ятаємо до 2022 року, назад вже не повернеться. Не тому, що там було добре, а тут погано. Ми змінилися. Нам вже та освіта не потрібна. Нам потрібна освіта сильніша, краща, швидша, з новими і при тому різними підходами, – наголосив міністр на початку свого виступу на зустрічі. – Нам потрібні університети не як місце друкування дипломів, нам потрібні університети як місце продукування знань для використання їх на практиці і формування нових знань!".

На найближчий час серед найнагальніших завдань, які окремив Андрій Бутенко, є, передусім, підготовка до роботи в умовах можливих блекаутів: "Ми з вами на порозі важкого енергетичного періоду. Ми це розуміємо. Просто тут нікому не буде. Тому як міністр я закликаю всіх до конструктивного діалогу. Чи знаємо ми про те, що в цьому питанні є багато проблем? Так, знаємо. Нам над ними потрібно працювати спільно, бо, можливо, хтось одне підкаже, хтось – друге, і так разом ми вийдемо на оптимальне рішення". І подальша розмова засвідчила, що саме такий підхід є найефективнішим.

Отож діалог між міністерством та академічною спільнотою продемонстрував обопільне прагнення перейти до формату стратегічного та всеосяжного партнерства. Це відображено і в офіційній публікації на сайті МОН України "Розвиток вищої освіти, автономія університетів і нові механізми співпраці: про що говорили на зустрічі з ректорами ЗВО", яка з'явилася після засідання. У матеріалі наголошено, що акцент нинішньої політики відомства робиться на перетворенні університетської спільноти на повноцінного та суб'єктного партнера у формуванні освітнього курсу.

Профільне міністерство представило керівниками ЗВО параметри, закладені в проєкт Державного бюджету на 2027 рік на фінансування освіти: 28,4 млрд грн передбачено на підготовку фахівців та забезпечення загальної діяльності ЗВО, 9,4 млрд грн – на виплату академічних стипендій, а загальні видатки на науку та інновації складуть 24,2 млрд грн, з яких 9,7 млрд грн буде спрямовано безпосередньо через програми МОН. Ці цифри свідчать про те, що навіть у надскладних умовах пріоритет фінансування розвитку людського капіталу та наукових розробок для держави залишається ключовим.

Водночас ректори українських університетів говорили про необхідність розширити реальну автономію закладів освіти, насамперед у її фінансовому, інвестиційному та майновому вимірах. Серед ключових фінансових проблем, які потребують негайного законодавчого та нормативного врегулювання, керівники вишів виділили надання університетам законного права залишати всі самостійно зароблені ними кошти на комерційних рахунках вишів і безперешкодно розпоряджатися коштами спеціального фонду свого бюджету. Можливість гнучко оперувати спецфондом дозволить закладам оперативно реагувати на форс-мажори, викликані війною, інвестувати в оновлення пошкодженої інфраструктури, купувати обладнання та підтримувати молодих науковців та їхні дослідження. Безумовно, більша фінансова свобода має йти пліч-о-пліч із високою прозорістю управління, збалансованим розподілом повноважень між адміністрацією, вченими та наглядовими радами, а також повною підзвітністю перед університетською громадою.

Окремим блоком обговорення став соціально-господарчий сектор. У нинішніх соціально-економічних умовах, з одного боку, є неможливим і неприпустимим піднімати вартість проживання у гуртожитках для студентів, адже це створить надмірний фінансовий тиск на українські родини, багато з яких втратили майно чи стабільні доходи через війну. З іншого боку, керівники ЗВО констатували прикрий факт: фіксовані кошти, які гуртожитки нині отримують від пожильців, не покривають витрат на їхнє проживання, адже тарифи на комунальні послуги, енергоносії та обслуговування мереж стрімко зростають. Гуртожитки фактично працюють у збиток, вимиваючи ресурси з інших статей видатків університетів. Ректори одностайно наголошували, що для подолання цієї проблеми необхідна цільова допомога держави, впровадження спеціальних субсидій або компенсаційних механізмів для покриття різниці в тарифах. Представники органів державної влади погодилися, що це питання виходить за межі суто освітянського відомства і потребує для розробки дієвих управлінських рішень, комплексного залучення Міністерства фінансів та Кабінету Міністрів.

Учасники зустрічі

Велику увагу приділили учасники зустрічі модернізації мережі закладів вищої освіти. Керівництво МОН представило ректорському загалові деякі основні положення нового законопроєкту щодо оптимізації та реформування університетської мережі. Позиція міністерства в цьому питанні є виваженою: будь-які територіальні чи інституційні зміни мають відбуватися не за вказівками згори, а на основі ретельного аналізу реальних освітніх потреб конкретного регіону, з урахуванням кадрової спроможності кожного ЗВО, його фінансової стійкості та перспектив розвитку ринку праці. Головними критеріями та базовими умовами під час трансформацій залишаються надійний захист прав студентів і збереження гарантій для науково-педагогічних працівників. Для досягнення більшої синергії міністр закликав університети не чекати наказів з боку держави, а самостійно об'єднуватися у професійні асоціації. Вони дозволять закладам консолідовано представляти власні інтереси, формувати системні пропозиції та брати безпосередню участь у виробленні державної політики.

Ще одним стратегічним інструментом модернізації з точки зору Міністра освіти і науки є створення університетських консорціумів. Цей формат передбачає об'єднання наукових шкіл, дослідницьких команд, спільне використання унікальних лабораторій та матеріально-технічної інфраструктури кількох ЗВО. Консорціуми дають можливість розробляти та впроваджувати спільні інноваційні освітні програми, масштабувати академічну мобільність і значно ефективніше залучати потужне міжнародне грантове фінансування. Держава готова створювати всі необхідні організаційні, правові та нормативні умови для стимулювання такої міжуніверситетської інтеграції.

Не оминули учасники засідання увагою й прикладних питань організації вступних кампаній та навчального процесу. Обговорювалося вдосконалення правил вступу, індикативна вартість навчання, формування мінімальної вартості контрактної освіти, а також суттєве скорочення зайвих процедур і бюрократичного навантаження, яке часто забирає надто багато часу у викладачів. Велике зацікавлення викликала інформація про підготовки до реалізації експериментального проєкту "Зимовий вступ" в межах програми "Відкритий шлях до вищої освіти". Урядовці запропонували університетам організувати набір на підготовчі відділення у дві хвилі, причому перша хвиля має розпочати активні заняття вже наприкінці листопада або з 1 грудня. Це розглядається як додаткова можливість для молоді надолужити освітні втрати, спричинені безпековими факторами. Окремо обговорили можливості розширення комплексних програм підтримки ветеранів, учасників бойових дій та членів їхніх родин, зокрема через спрощені механізми переведення на вакантні бюджетні місця та залучення цільових державних грантів.

Після засідання кореспондент "КП" запитав ректора КПІ ім. Ігоря Сікорського Анатолія Мельниченка, які питання, що їх порушували на засіданні ректори українських університетів і представники органів влади, є актуальними і для КПІ. "Насправді, учасники сьогоднішнього засідання говорили про дуже багато нагальних для закладів вищої освіти проблем. Переважна більшість із них тією чи іншою мірою стосуються й нашого університету. Але є такі, що їх слід розв'язувати негайно. Це, по-перше, питання вартості проживання в гуртожитках, адже зафіксована нині вартість, звичайно ж, не покриває навіть базових витрат на проживання однієї особи. По-друге, це енергетична стійкість. По-третє, проведення платежів: цей процес було трохи пригальмовано, але, насправді, нині це питання зрушилося з мертвої точки. Також це проблема проведення тендерів, які часто можуть значно сповільнювати виконання ремонтних робіт. І так далі й далі. Але слід зауважити, що нині частина цих проблем уже в процесі вирішення, а інша частина потребує додаткових дискусій та відповідних управлінських рішень".

Отож варто констатувати, що міністерство дослухається і до запитів, і до пропозицій ректорів. Можна сподіватися, що так буде й надалі, особливо, якщо зважити, що насамкінець Андрій Бутенко та Петро Куліков підписали меморандум про співпрацю Міносвіти та Спілки ректорів.

Дмитро Стефанович

АКТУАЛЬНО

Задля розвитку української енергетики

КПІ ім. Ігоря Сікорського відвідали представники Української енергетичної ініціативи Глобального договору ООН в Україні на чолі з керівницею Наталією Хмельовською.

Цей візит заклав наріжний камінь у фундамент масштабної співпраці у сфері професійної орієнтації молоді, підготовки кадрів і наукової експертизи.

Під час робочої зустрічі сторони визначили три потенційні вектори взаємодії.

Зліва направо: В. Будько, А. Шишолін, Ю. Веремійчук та Н. Хмельовська

Освітнє партнерство та курс "Енергетик". Тут у фокусі уваги – спільна участь у реалізації унікального дистанційного курсу, створеного за підтримки уряду Великої Британії. Цей проєкт допомагає молоді обрати майбутній професійний шлях. Але не лише молоді: дорослі також завдяки проходженню цього курсу зможуть успішно змінити фах і здобути актуальні знання. На базі КПІ пропонується створити майданчик для слухачів курсу, які прагнутимуть продовжити навчання на бакалаврат чи в магістратурі за профільними енергетичними спеціальностями.

Науково-експертна підтримка. Провідні науковці та викладачі КПІ матимуть змогу долучитися до проєктів Української енергетичної ініціативи. Досвід політехніків буде задіяний у розробці галузевих рішень, а самі вони виступатимуть спікерами на всеукраїнських і міжнародних заходах з відповідної тематики.

Інформаційна підтримка та освітні проєкти. Сторони домовилися про взаємну інформаційну підтримку. Окрему увагу приділили відновленню лекційних проєктів, де топменеджери та фахівці провідних енергетичних компаній ділитимуться практичним досвідом зі студентами.

Також учасники зустрічі обговорили виклики сталого розвитку, трансформацію енергетичного законодавства та шляхи подолання сучасних кризових явищ в енергосистемі України. Співпраця КПІ та Глобального договору ООН відкриває нові можливості для студентів і підтверджує статус університету як одного з головних драйверів інноваційної та кадрової відбудови енергетичної галузі країни.

Інф. "КП"

ЗНАЙ НАШИХ

Стипендіатка ВР України з ФММ

Постановою Верховної Ради України №5002-IX від 17 вересня 2026 року "Про призначення в 2026 році стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона" професорці кафедри економічної кібернетики факультету менеджменту та маркетингу Ользі Вовк призначено грантове фінансування на наукові дослідження. Щорічно Верховна Рада України присуджує до 50 стипендій для молодих вчених на проведення досліджень за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки.

Ольга Вовк

Ольга Вовк – докторка економічних наук, професорка, заступниця декана факультету менеджменту та маркетингу з наукової роботи. Ольга Миколаївна працює в КПІ ім. Ігоря Сікорського з 2023 року. Професійна діяльність професорки спрямована на зростання освітнього простору університету, адже як гарант міждисциплінарної бакалаврської освітньої програми "Цифрова економіка та менеджмент" Ольга Вовк працює над реалізацією міжнародного проєкту TANDEM-UA-DE за програмою DAAD. За час роботи в КПІ дослідниця розширює наукові здобутки університету, оскільки виступає заступницею голови Ради молодих вчених університету та спрямовує діяльність на підтримку наукових ініціатив і мотивацію молодіжної науки, дисемінацію наукових результатів колективу. Крім того, Ольга Миколаївна працює над забезпеченням якості наукових публікацій, будучи технічним редактором фахового видання "Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут".

За участі стипендіатки в університеті уже реалізується науково-дослідна робота на тему "Трансмісійні моделі цифровізації та неоіндустріального відновлення інноваційної інфраструктури", що має фінансування від Міністерства освіти і науки України. Наукові здобутки стипендіатки відзначено Премією Президента та стипендією Кабінету Міністрів України для молодих вчених, вони удостоєні Премії Національної академії наук з економічних науках імені М.І. Туган-Барановського за монографію "Економічна безпека та відновлення конкурентоспроможності України", а також відзначено стипендією за результатами рейтингування в Національній системі дослідників. На сьогодні в активі професорки є 9 монографій (у т.ч. 1 одноосібна), понад 190 наукових публікацій та 15 навчальних посібників.

Удостоєна стипендії Верховної Ради України імені Бориса Патона наукова робота на тему "Прогнозування безпекових і конкурентних викликів інноваційного розвитку інфраструктурної сфери України" присвячується вирішенню наукового завдання – обґрунтування теоретико-прикладних засад інноваційного розвитку інфраструктурної сфери економіки шляхом поглиблення прогностично-аналітичного інструментарію досліджень впливу безпекових і конкурентних викликів на результативність воєнної й повоєнної відбудови. У межах проєкту вже сформовано потужне теоретичне підґрунтя дослідження, що спирається на багаторічні напрацювання авторки у сфері модернізації підприємств, інноваційного розвитку та економічної безпеки. У межах дослідження заплановано поглибити теоретико-прикладні засади інноваційного розвитку підприємств інфраструктурної сфери з позицій посилення їх економічної безпеки і конкурентоспроможності, обґрунтувати методичний інструментарій прогнозування інноваційної спроможності з урахуванням воєнних втрат та потреб відбудови інфраструктури національної економіки, розробити концептуальні основи проєктування стратегічних векторів інноваційного розвитку в конкурентному середовищі світових ринків.

Стипендія Верховної Ради України стала ще одним свідченням того, що у стінах КПІ ім. Ігоря Сікорського народжуються дослідження, здатні впливати на майбутнє держави. Наукова та освітня діяльність Ольги Вовк є прикладом того, як сучасна економічна наука може допомагати Україні не лише відновлювати втрачене, а й формувати нову модель стійкого, інноваційного та конкурентоспроможного розвитку.

Інф. кафедри економічної кібернетики

НАУКОВИЙ ПРОСТІР

Сергій Бойченко: "Якщо хочеш бачити якісні зміни в українській науці, маєш ставати учасником цих змін"

Завідувача кафедри автоматизації електротехнічних і мехатронних комплексів (АЕМК) Навчально-наукового інституту енергозбереження та енергоменеджменту Сергія Бойченка обрано членом Наукової ради Національного фонду досліджень України (НФДУ). Редакція "КП" розпитала Сергія Валерійовича про нові турботи в його науковій біографії.

– Сергію Валерійовичу, розумію, що бути науковцем у сучасній Україні – це завжди про виклик. Мова про здатність проводити дослідження світового рівня в умовах обмеженого ресурсного забезпечення, а останніми роками – ще й у складних реаліях повномасштабної війни. Як мовиться, чи є посильною ноша для вас?

– Зрозумійте: поруч із сучасними викликами виникає запит на системні зміни. Коли постало питання про участь у конкурсі, який оголосив Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій щодо формування нового складу Наукової ради Національного фонду досліджень України (НФДУ), для мене це стало не просто черговим етапом у професійній кар'єрі, а свідомим кроком і відповідальним вибором на майбутнє.

Сергій Бойченко

– Чому ви вирішили співпрацювати саме з НФДУ? Розкажіть докладніше про цю державну інституцію та свою участь у роботі ради Фонду.

– Національний фонд досліджень України було створено 4 липня 2018 року згідно з Постановою Кабінету Міністрів України відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Мета створення НФДУ як державної бюджетної установи нового типу – для грантового (конкурсного) фінансування наукових досліджень і розробок. Це новий підхід, що покликаний подолати застарілу систему прямого фінансування лише наукових установ і запровадити західні стандарти підтримки конкурентної наукової діяльності.

Коли я подавав свої проєкти для участі у конкурсах з отримання грантів (до речі, мій досвід проєктної діяльності – понад 30 років), я завжди мріяв про створення системи, де єдиним критерієм успіху є наукова цінність кожного проєкту та потенціал конкретного дослідження. НФДУ створив саме таку платформу. Тому бути в активі Наукової ради – це означає мати можливість особисто гарантувати прозорість, об'єктивність та високі стандарти оцінювання майбутніх проєктів.

Сьогодні наука – це складова нашої безпеки, економічної стійкості та відбудови. Важливо спрямовувати ресурси туди, де вони принесуть максимальну користь державі. Для мене членство в Науковій раді – це передусім високий рівень відповідальності перед колегами. Коли ти протягом багатьох років працюєш у науці, бачиш її сильні сторони та системні вади, у певний момент усвідомлюєш: недостатньо лише критикувати чи спостерігати зі сторони. Тобто, якщо ти прагнеш якісних змін, ти маєш брати безпосередню участь в їх втіленні.

– Які завдання стоять сьогодні перед вами?

– НФДУ побудував чітку систему незалежної експертизи із залученням як українських, так й іноземних рецензентів. Моє завдання як члена Наукової ради – гарантувати, що кожен конкурс наукових робіт для проведення наукових досліджень (наприклад, "Передова наука в Україні", "Прикладна наука для стійкості та відновлення України", наукових проєктів молодих вчених для надання грантів Президента України докторам наук у віці до 45 років (включно) для проведення ними наукових досліджень і розробок та інші) проходить максимально об'єктивно, за чіткими та однаковими для всіх правилами. Довіра науковців до конкурсних процедур – це той фундамент, без якого неможливий розвиток сучасної грантової культури.

Ще один надзвичайно важливий пріоритет для мене – це підтримка молодих учених. Адже глобальна конкуренція за мізки (або "боротьба за таланти") стала одним із головних чинників з метою розвитку світової економіки у XXI столітті. І Україна не є винятком. Щоб талановиті аспіранти та молоді дослідники не залишали науку або не виїжджали за кордон без наміру повернутися, ми повинні створювати для них гідні умови реалізації у своїй державі. Зазначу: гранти НФДУ забезпечують молодим науковцям не лише необхідне фінансування для реалізації власних ідей, але й відчуття суб'єктності, можливість створювати, розвивати на місцях лабораторну інфраструктуру для проведення досліджень із використанням сучасного обладнання. Молоді дослідники отримують змогу формувати власні, повторюсь, дослідницькі команди, купувати сучасне обладнання та інтегруватися у світовий науковий простір. Адже НФДУ сьогодні активно співпрацює з міжнародними фондами. Допомагати створювати такі можливості – це інвестиція в майбутнє нашої держави.

Робота в Науковій раді дозволяє привносити власну професійну експертизу в оцінку проєктів і сприяти тому, щоб державні та міжнародні ресурси спрямовувалися на вирішення найгостріших проблем суспільства та економіки. Ми маємо демонструвати світу, що навіть у найважчі часи Україна залишається державою з потужним інтелектуальним потенціалом.

– Тобто стати членом Наукової ради НФДУ – це не про адміністративний статус чи чиновницькі регалії?

– Це про щоденну, часом непомітну, але вкрай кропітку роботу. Мова про аналіз нормативних документів, проведення конкурсів, про взаємодію з експертами та пошук найкращих рішень для підтримки українських учених.

Сьогодні наукова сфера нашої держави активно трансформується. Додатковим свідченням того стало запровадження Національної системи дослідників України. Міністерство освіти і науки України нещодавно оприлюднило попередні рейтинги. Серед 13025 дослідників – 41 науковець з Київської політехніки. Мені пощастило увійти у топ-рейтинг, посівши 2-ге місце серед дослідників напряму "Безпечна, чиста енергетика та енергоефективність". Включення до престижного рейтингу Національної системи дослідників України – це ще одне визнання високого наукового рівня та відданості своїй справі моїх колег. Крім того, це високе визнання національного рівня свідчить і про мій особистий внесок як підтвердження обраної життєвої та професійної позиції науковця. Результати рейтингування оприлюднено у відкритому інтерактивному дашборді Національної системи дослідників України. (Детальніше – на сайті МОН: *https://mon.gov.ua/news/natsionalna-systema-doslidnykiv-ukrainy-opryliudneno-poperedni-reitynhy).*

Вірю в потенціал української науки. Вірю в те, що прозорі розвиваючі прогресивні гнучкі інституції, якісна експертиза проєктів та підтримка талантів здатні перетворити вітчизняні дослідження на потужний двигун розвитку країни, її науково-технічного потенціалу та усіх аспектів національної безпеки держави. І я радий бути частиною команди, яка щодня працює заради цієї мети.

– Бажаємо вам успіхів у подальшій науковій, освітній та організаційній діяльності.

Спілкувався Віктор Задворнов

ВІЧ-НА-ВІЧ

Проректорка Людмила Ганущак-Єфіменко: "Університет – це екосистема, де викладач і студент є цілісною сукупністю"

Наприкінці літа до числа топменеджерів КПІ ім. Ігоря Сікорського долучилася Людмила Михайлівна Ганущак-Єфіменко. Вона розпочала роботу на посаді проректорки з гуманітарного розвитку та молодіжної політики. Безпосередньо їй підпорядковано Департамент студентського розвитку та Центр культури і мистецтв КПІ. Тепер вона активно долучається до організації та проведення заходів та акцій за участю нашого студентства, постійно співпрацює зі студентською спільнотою, виступає ініціаторкою та координаторкою університетських культурних подій. Ба більше, академічна мобільність, працевлаштування, психологічний комфорт студентів тощо – усе це також належить до зони відповідальності служб, підпорядкованих Людмилі Михайлівні. За всім цим стоїть масштабна повсякденна робота. Саме з цих питань кореспондент "КП" розпочав розмову.

– Людмило Михайлівно, напрями вашої роботи зрозумілі з назви посади – проректор з гуманітарного розвитку та молодіжної політики. Проте вона узагальнено визначає коло завдань. Це і студентські акції, і мобільність, і психологічна підтримка в гуртожитках, і культурно-просвітницька діяльність. Розкажіть, будь ласка, про специфіку вашої діяльності детальніше. Але розпочнімо з моменту вашого приходу до КПІ. Коли це сталося та як ви оцінюєте свої перші місяці роботи на новій посаді?

– Я працюю на цій посаді з 1 серпня. Мій напрям надзвичайно важливий, адже гуманітарний розвиток і молодіжна політика сьогодні визначають стратегічний вектор держави. Саме від того, які можливості ми створюємо для молоді, наскільки підтримуємо її ініціативи та залучаємо до суспільного життя, залежить її готовність пов'язувати своє майбутнє з Україною, жити й працювати тут, розвивати свою країну. Ми сьогодні виборюємо не лише території, а й право самостійно обирати шлях розвитку нашої держави, забезпечувати її економічний і технологічний поступ, здатність на рівних конкурувати на світовій арені. Недарма у світі звертають увагу на високий рівень освіти наших громадян – як інженерів, так і представників інших сфер.

Тепер про власне мою роботу. Річ у тім, що сучасна молодіжна політика суттєво відрізняється від усталеної десятиліттями практики навчально-виховної роботи. Традиційні практики часто були обмежені звичними формами взаємодії та не повною мірою враховували виклики воєнного часу, потреби сучасної молоді й запити нового покоління, яке прагне більшої самостійності, залученості до ухвалення рішень і можливостей для самореалізації. Раніше мало зважали на те, що молодь має свідомо обирати заклад освіти та майбутню спеціальність. Цей вибір повинен забезпечувати не просто навчання, а психологічно комфортне середовище для формування особистості й патріота, де студент залишатиметься ментально здоровим і не вигоратиме.

Якщо говорити про молодіжну стратегію університету, слід розуміти, що КПІ – це цілісна екосистема. Тут формується цілісне освітньо-наукове середовище, у якому викладач, ментор, наставник і студент взаємодіють, доповнюють одне одного та спільно працюють задля досягнення освітніх цілей. Викладач вибудовує освітню траєкторію та долучається до його світоглядного становлення, виховання патріотизму та плекання культурних цінностей. Саме через освіту, особистий приклад і щоденну взаємодію передаються ті духовні й культурні основи, той генетичний код нації, який випускник пронесе крізь усе життя. Можливо, він повернеться сюди як випускник, створить власний бізнес чи працюватиме фахівцем у державних або приватних структурах. Але повсюди він залишатиметься носієм бренду КПІ як лідера технологічної освіти.

У КПІ поєднуються різні спеціальності. Тому важливо, щоб атмосфера в студентському середовищі була емоційно здоровою та ментально сприятливою для людей із різними характерами. Водночас не має втрачатися свобода вибору, зокрема й щодо здобуття кількох освіт одночасно або послідовно, розширюючи свої професійні можливості й особистісні горизонти. Департамент студентського розвитку повинен враховувати всі складові університетської екосистеми: від навчання, формування відчуття приналежності до спільноти КПІ, побудови індивідуальної траєкторії до реалізації культурної місії університету та виховання у студентів бажання самореалізовуватися в Україні.

– Проте не варто забувати і про дозвілля, яке формує психологічну атмосферу в академічному середовищі. У КПІ з цим ситуація непогана, хоча інколи у студентських активістів завзяття в організації розважальних заходів переважає інтерес до науково-дослідної діяльності чи навчання. Чи вистачає людських і матеріальних ресурсів для роботи за всіма напрямами вашого департаменту? Наскільки важливою є співпраця зі студентськими організаціями – Студрадою, студентською профспілкою тощо?

Людмила Ганущак-Єфіменко

– Така взаємодія є фундаментальною. Кожен відділ департаменту має обмежені ресурси. Людського потенціалу, щоб охопити абсолютно всі аудиторії студентів з їхніми різнобічними потребами, фізично не вистачає. І тут тісна співпраця зі студентськими організаціями стає ключовою. Дружня атмосфера стимулює ініціативні запити від самого студентства. Підтвердженням цього є різноманітні спортивні, інтелектуальні, наукові та творчі заходи, що в нас реалізуються. Центр культури і мистецтв завжди відкритий для нетворкінгу та самореалізації молоді. Так само працює і Бібліотека КПІ з її шелтером, де проходять студентські події.

Студентська профспілкова організація одразу запропонувала нам співпрацю й окреслила виклики, з якими стикається спільнота. На жаль, пандемія та воєнний стан тривалий час не дозволяли молоді повною мірою реалізувати свій потенціал у контексті живого спілкування. Нинішня генерація студентів, яку іноді називають "Поколінням Альфа" (тобто, це перше покоління українських громадян, які зростали в період майже повної цифровізації та переможної ходи штучного інтелекту і значну частину часу періоду свого навчання вчилися в дистанційному режимі – ***прим. ред.***), є більш закритою. Їм важче відкриватися не лише в комунікації з адміністративними структурами, а й у звичному студентському колі. Ми працюємо над тим, щоб подолати ці бар'єри, створюючи середовище довіри, підтримки та відкритого спілкування. У нагоді стають студентські гуртки на факультетах – вони спрямовують творчий і науковий потенціал студентів на розкриття їхніх здібностей. Цього року ми маємо чудовий набір першокурсників, і хочеться, щоб оце молоде поповнення якомога швидше інтегрувалося до активної університетської спільноти, зокрема через волонтерство при департаменті чи роботу в громадських організаціях КПІ.

Надзвичайно активну позицію займає студентське самоврядування. Я вдячна його представникам за те, що вони обрали простішу й ефективнішу форму управління. Тепер є голова студентського самоврядування, заступники за напрямами та голови на факультетах й інститутах, які перебувають у постійному контакті зі студентами. Це забезпечує пряму комунікацію. Раніше двоступенева структура самоврядування була дещо заформалізованою і обмежувала безпосередній контакт. Двері департаменту і мої особисто завжди відкриті для пропозицій. Звісно, реалізуючи ці ініціативи, ми першочергово враховуємо питання безпеки, адже в нинішніх умовах життя людини є значно важливішим за будь-які заходи. Зараз ми працюємо над організацією університетської спартакіади першокурсників. Вона з міркувань безпеки матиме дещо змінений порівняно з минулими роками формат, розтягнеться в часі, але взяти участь у ній зможе кожен охочий.

– А чи може пересічний студент, який не є членом Студради чи профкому, звернутися до вас безпосередньо у разі потреби?

– Так, я доступна для комунікації постійно. Зазвичай я приходжу на роботу рано-вранці й намагаюся оперативно відповідати на дзвінки, повідомлення в месенджерах чи соціальних мережах, навіть якщо питання здається елементарним. Наш департамент прагне максимальної відкритості. Для цього ми створюємо спеціальні сервіси, розробляємо гайди для першокурсників та студентів старших курсів, адже через дистанційне навчання дехто навіть за кілька років не встиг ознайомитися з усіма корпусами університету та дізнатися про всі його можливості. Нещодавно до мене завітала студентка, яка почула про волонтерство і виявила бажання офіційно працювати в одному з наших відділів. Це приклад безпосередньої комунікації, коли студент може особисто звернутися зі своїм запитом і знайти можливості для реалізації власних ініціатив. Важливо, щоб студенти розуміли: адміністрація університету, декани, завідувачі кафедр, куратори та проректори відкриті до спілкування з ними. Саме така доступність і готовність до діалогу допомагають створювати людяну атмосферу, у якій кожен може почуватися в університеті комфортно.

– Чи сформували ви вже програму діяльності підрозділів на перспективу? Маю на увазі не вирішення поточних тактичних завдань, а досягнення стратегічних цілей.

– Стратегія молодіжної політики університету була підготовлена нашим департаментом, погоджена з експертною групою та у вересні представлена на засіданні Вченої ради КПІ. Стратегію затверджено й офіційно оприлюднено. У документі чітко сформульовано перспективи реалізації молодіжної політики в КПІ та обґрунтовано, як кожен напрям утілюватиметься у взаємодії з екосистемою університету.

Ми виокремили питання розвитку інтелектуального потенціалу студентів, культурно-масової роботи, патріотичного виховання, волонтерства, формування партнерської культури та відчуття гордості за приналежність до КПІ як до технологічного лідера країни. Студенти мають розуміти, що тут вони можуть закласти підґрунтя для майбутньої кар'єри, набути додаткових навичок (soft skills). Матеріально-технічна база та відкритість Департаменту студентського розвитку дають молоді свободу вибору й упевненість у тому, що вони є не просто отримувачами освітніх послуг, а особистостями та повноцінними учасниками університетського життя, чиї думки, ініціативи та потреби мають значення. Наша мета – панування в університеті духу студентської ініціативно-інноваційної політики.

– Наостанок розкажіть, будь ласка, докладніше про ваш професійний шлях.

– Я закінчила Вінницький національний технічний університет (до речі, до 1974 року він був Вінницькою філією КПІ – ***прим. ред.***). Свій шлях в освіті розпочала як активна студентка, згодом вступила до аспірантури, працювала в молодіжних організаціях. Після захисту кандидатської, а потім і докторської дисертацій (я у доволі молодому віці здобула науковий ступінь доктора наук – мені тоді було 30 років), я кілька років поспіль, доки дозволяв вік, була стипендіаткою Кабінету Міністрів України для молодих вчених декілька разів.

За внутрішнім покликанням я дослідниця, тому завжди поєдную адміністративну діяльність із науковою роботою. Моя перша освіта – економічна, за фахом я магістр із корпоративного управління та фінансів. Друга освіта – технічна. Я завжди мріяла бути дизайнером, тому вже під час війни паралельно реалізувала цю мрію й здобула фах дизайнера середовища. Вважаю, що людина, яка прагне розвиватися, мусить навчатися постійно. Я неодноразово стажувалася за кордоном, є почесним професором одного з хорватських університетів. До слова, я переконана, що сьогодні молодій людині, яка володіє бодай однією іноземною мовою, насамперед англійською, буде легше реалізувати себе навіть у межах нашої країни, адже сучасний бізнес і виробництво вимагають цього безальтернативно.

Щодо моєї науково-педагогічної кар'єри, то я пройшла всі класичні її етапи: асистент кафедри, старший викладач, доцент, професор. Згодом обіймала адміністративні посади – завідувачки кафедри, деканки факультету. Кілька років працювала в Києво-Могилянській академії. Згодом очолила факультет підприємництва та права Київського національного університету технологій та дизайну (КНУТД). Намагалася активно розвивати студентське середовище, бо вважаю першочерговим завданням зробити так, щоб студент не просто вступив до університету, а навчався із захопленням. Коли я очолила факультет, там було близько 200 студентів, а за два роки контингент зріс до 982 осіб. Це свідчить про те, що попри демографічні та інші проблеми молодь відкрита до нормального людського спілкування. Наставником для студента може стати професор, завідувач кафедри, куратор чи викладач, з яким йому комфортно. Студенти діляться враженнями між собою, це заохочує їх та залучає до життя факультетської спільноти й приваблює нових абітурієнтів. Майже шість останніх років була проректоркою з наукової та міжнародної діяльності в КНУТД.

Додам, що я впродовж багатьох років співпрацювала з КПІ: була членом спеціалізованої Вченої ради, виступала в ролі офіційного опонента під час захисту дисертацій, брала участь у наукових форумах університету. Тому це середовище мені добре знайоме і фактично рідне.

– З огляду на масштаб управлінських завдань, які ви виконуєте, чи залишається час для викладацької та науково-дослідної роботи?

– Я впродовж останніх років викладала на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, керую підготовкою аспірантів. У КПІ також маю невелике викладацьке навантаження на кафедрі промислового маркетингу. Зазвичай поєдную це з гостьовими курсами. Крім того, вже багато років викладаю авторський курс у Варшавській школі менеджменту.

Наукові дослідження проводжую у сфері корпоративного управління, трансферу технологій та інноваційного підприємництва. Ці напрями органічно поєднуються з моєю роботою в межах міжнародних грантових проєктів. Наукову діяльність я розвиваю постійно, незалежно від часу доби, і намагаюся трансформувати результати досліджень в освітній процес. Це стосується, зокрема, розвитку підприємницьких навичок у студентів та впровадження нових мікрокредитних програм, необхідних для формування сучасних професійних компетенцій.

– Дякую за змістовну розмову. Успіхів у вашій професійній діяльності!

Дмитро Стефанович

ВІТАЄМО

Петру Івановичу Лободі – 70!

Днями доктор технічних наук, професор, академік Національної академії наук України, заслужений діяч науки і техніки, лауреат Державної премії України Петро Іванович Лобода відзначив своє 70-ліття.

Петро Лобода народився 23 жовтня 1956 р. в селі Жовтневому Прилуцького району, що на Чернігівщині. У 1974 р. закінчив із золотою медаллю Малодівицьку середню школу та вступив на інженерно-фізичний факультет, обравши для навчання кафедру високотемпературних матеріалів та порошкової металургії Київського політехнічного інституту. Він отримав диплом з відзнакою за спеціальністю "Фізико-хімічні дослідження металургійних процесів" і з 1980 р. працює на цій же кафедрі. Пройшов шлях від інженера-дослідника до декана факультету, професора, завідувача кафедри високотемпературних матеріалів та порошкової металургії.

П.І. Лобода

У 1988 р. Петро Іванович захистив кандидатську, а в 2004 – докторську дисертацію.

Основні напрями наукової діяльності вченого пов'язані з матеріалознавством тугоплавких сполук, теорією і практикою одержання із порошків тугоплавких сполук чистих монокристалічних та композиційних високотемпературних матеріалів поліфункціонального застосування. П.І. Лободою створено новий клас керамічних композиційних матеріалів, здатних працювати в умовах великих термомеханічних навантажень до температур 2000 °С. Він синтезував нові боридні матеріали з підвищеними фізико-механічними та експлуатаційними властивостями, призначені для застосування в електроніці (емісійний катодний матеріал із гексабориду лантану підвищеної чистоти).

На виконання доручення академіка Б.Є.Патона Петро Лобода впровадив катоди та катодні вузли на приладо- та машинобудівних підприємствах і в установах України. Серед них – ВАТ "СЕЛМІ", НВО "Зоря-Машпроєкт", ІЕЗ ім. Є.О. Патона НАНУ, ІРФЕ НАНУ, "Мотор Січ". Він співпрацював з-понад 30 підприємствами і організаціями колишнього СРСР та Словаччини.

Віднедавна П.І. Лобода спрямував свою наукову діяльність на вивчення термодинаміки та кінетики процесів зародження й росту кристалів евтектичних квазібінарних та тернарних сплавів тугоплавких сполук, напружено-деформованого стану фазових складових, механізмів підвищення міцності та пластичності тугоплавких армованих матеріалів, розробку низькотемпературних технологій одержання армованих керамічних матеріалів із порошків тугоплавких сполук, впровадження нових матеріалів у промислове виробництво.

Серед досягнень дослідника – розроблення методики виготовлення керамічних пластин із порошків тугоплавких сполук для композиційної броні 6-го класу захисту та композиційної броні військової й цивільної техніки.

Нещодавно П.І. Лобода створив та разом із командою молодих науковців розвиває новий напрям у сфері фізики швидкісної консолідації чистих порошків тугоплавких сполук. Роботи з одержання керамічних спрямовано армованих композитів та монокристалів із порошків тугоплавких матеріалів знайшли широке визнання серед науковців різних країн світу. Монокристалічні та композиційні катоди постачалися для виконання наукових досліджень і промислового використання в Південну Корею, Китай, Сінгапур, Ізраїль, Францію та багато інших країн.

П.І. Лобода має міжнародне визнання в галузі матеріалознавства тугоплавких сполук. Він є співавтором міжнародного колективу монографії "MAX Phases and Ultra-High Temperature Ceramics for Extreme Environments", виданої у видавництві IGI Global. Петро Іванович брав участь у міжнародних проєктах за програмами Горизонт 2020, NATO SPS, УНТЦ, Erasmus+ тощо.

Петро Лобода є співорганізатором Самсонівської міжнародної конференції "Матеріалознавство тугоплавких сполук". Упродовж багатьох років був головою Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при КПІ ім. Ігоря Сікорського, членом спеціалізованої вченої ради при ІПМ ім. І.М. Францевича НАНУ, членом редакційно-видавничої ради журналів "Металознавство та обробка металів", "Наука та інновації", "Спеціальна електрометалургія", "Фізика твердого тіла та матеріалознавство", членом галузевої експертної ради "Механічна інженерія" Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, членом науково-методичної ради МОНУ, головою секції "Наукові проблеми матеріалознавства" наукової ради МОНУ, членом наукової ради МОН у секції "Нові матеріали та речовини", а також є секретарем секції "Нові речовини та матеріали" Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки.

За участі Петра Лободи створено науково-навчальні лабораторії "Вирощування монокристалів тугоплавких сполук", "Механічні випробування порошкових і композиційних матеріалів", "Електронно-променевих технологій обробки матеріалів", "Оптичної та електронної мікроскопії", "Металографічного аналізу та пробопідготовки", "Мас-спектроскопії", об'єднані тепер у Центр колективного користування науковим обладнанням "Матеріалознавство тугоплавких сполук та композитів". Петро Іванович активно займається просвітницькою діяльністю щодо ролі науки, інженерних і наукових кадрів, досягнень у галузі матеріалознавства в суспільстві. У засобах масової інформації друкуються його цікаві статті, для обдарованих школярів з усієї України проводяться просвітницькі лекторії (охоплено більше 30 тис. учнів за 10 років). Петро Лобода є головою журі відділення технічних наук Всеукраїнських конкурсів науково-дослідницьких робіт та проєктів "Майбутнє України". Також ювіляр ініціював створення секції Всеукраїнських літніх шкіл за напрямом "Матеріалознавство", виступив автором навчальної програми "Матеріалознавство, науково-дослідницький аспект", рекомендованої Міністерством освіти і науки України для позашкільної освіти та факультативів у закладах загальної середньої освіти.

Одержані наукові і практичні результати П.І. Лобода узагальнив у п'яти монографіях: "Спрямовано закристалізовані борид", "Нанотехнології у зварюванні низьколегованих високоміцних сталей", "Створення та впровадження нового класу евтектичних композиційних матеріалів в інноваційні технології підприємств машинобудування", колективній монографії "Энциклопедическое издание "Неорганическое материаловедение" під редакцією В.В.Скорохода та Г.Г. Гнесіна.

Петро Іванович є автором понад 360 наукових публікацій, зокрема співавтором п'яти навчальних посібників з грифом МОН України: "Неметалеві матеріали", "Матеріалознавство", "Фізико-хімічні основи поверхневих явищ в твердих дисперсних системах", "Рентгеноструктурний аналіз матеріалів у дисперсному стані", "Матеріалознавство тугоплавких металів та сполук".

Визначна дата у діяльності Петра Лободи – 2021 рік. Тоді його обрано академіком НАН України. Має h-індекс – 16 за базою Scopus у 2026 р.

П.І. Лобода є керівником створеної 1963 р. Г. В. Самсоновим на кафедрі високотемпературних матеріалів та порошкової металургії КПІ наукової школи "Матеріалознавство тугоплавких сполук і композитів" та засновником нового напряму (2005 р.) із синтезу чистих монокристалів та композитів із порошків тугоплавких сполук. Він підготував 13 кандидатів наук, 3 докторів наук, під його керівництвом виконуються та готуються до захисту 3 кандидатські і 2 докторські дисертації за напрямом "Матеріалознавство тугоплавких сполук".

Плідна багаторічна праця Петра Івановича Лободи відзначена нагородами університету, МОН України, Кабінету Міністрів та Верховної Ради України. У 2016 році Петро Лобода був нагороджений Державною премією в галузі науки і техніки.

Колектив кафедри високотемпературних матеріалів та порошкової металургії щиро бажає ювіляру подальших успіхів на творчій та науковій ниві!

ОСОБИСТІСТЬ

Талісман капітана Коровіна: від регбійних полів до полів битв

Олександр Павлович Коровін – відомий український регбіст, майстер спорту та головний тренер київського регбійного клубу "Політехнік". Випускник Київського політехнічного інституту, який багато років грав за інститутську команду, багаторазовий чемпіон України та колишній гравець Національної збірної. У спортивних колах він вважається справжньою епохою для рідного клубу. З початком повномасштабного вторгнення Олександр Коровін став до лав Збройних Сил України і наразі захищає країну на передовій".

Ці скупі факти з біографії Олександра Павловича можна легко знайти в мережі. Проте за ними стоїть унікальна спортивна, а тепер і військова історія людини, яка зробила вагомий внесок у літопис вітчизняного спорту й КПІ зокрема. Сьогодні цей воїн стоїть на захисті України.

Мрія про небо та вибір ФІОТ

Тихої осінньої неділі командир роти одного з батальйонів ЗСУ капітан Олександр Коровін зустрівся з кореспондентом "КП". Часу обмаль: невдовзі він має поспішати на організаційні збори з побратимами після короткої військової відпустки.

Розповідь про себе випускник факультету інформатики та обчислювальної техніки КПІ 1995 року розпочав із дитинства. Школу на Оболоні Олександр закінчив зі срібною медаллю й лише з однією четвіркою в атестаті. Юнак палко мріяв про авіацію – бачив себе за штурвалом військового винищувача. Проте через занадто високий зріст приймальна комісія військового училища відмовила абітурієнту, запропонувавши натомість стратегічні бомбардувальники. До "бомбовозів" душа не лежала. Як виявилося згодом, свою військову кар'єру Коровін розпочне значно пізніше, а тоді, у 1990-му, обрав престижний ФІОТ. Сприяли цьому любов до фізики, математики та комп'ютерної техніки.

Овальний м'яч замість баскетбольного

Успішно склавши першу сесію, Олександр вирішив зайнятися баскетболом. Та доля розпорядилася інакше. У коридорі першого корпусу КПІ, дорогою до спортивної зали (нині – Зала Вченої ради), високого студента помітив тренер регбійної команди Ігор Сергійович Кубанський. Відомий фахівець запропонував хлопцеві спробувати сили у грі з овальним м'ячем.

Олександр блискавично адаптувався в дублі "Політехніка". Перспективний нападник демонстрував потужну гру як у класичному регбі-15, так і в динамічному олімпійському регбі-7. Попри виснажливі тренування, навчання не страждало: більшість оцінок активний студент отримував "автоматом", закриваючи сесії без жодних "хвостів". Це дозволяло викроювати час для змагань, адже на Коровіна вже чекали стадіони України та світу.

Олександр Коровін

За свою тривалу кар'єру він устиг зіграти на останньому чемпіонаті ще за часів УРСР та у шести першостях незалежної України. Згодом майстра спорту Коровіна почали запрошувати до закордонних клубів. Він виступав на турнірах у Франції, США, Іспанії, Польщі, двічі ставав чемпіоном і володарем Кубка РФ.

Сам Олександр Павлович жартома згадує два своїх особистих рекорди. Перший – коли протягом 20 годин умудрився зіграти три матчі: один в РФ і два – у польському Гданську (сучасні правила таку інтенсивність уже забороняють). Другий рекорд – виступи протягом одного сезону одразу в чотирьох національних чемпіонатах: України, Польщі, РФ та Франції. Окрім спортивних здобутків, насичене міжнародне життя подарувало Олександру знання мов: він володіє польською, французькою, іспанською та англійською. Після завершення виступів Коровін повернувся до рідної альма-матер уже як головний тренер "Політехніка".

"Вільний диплом" епохи 90-х

На запитання, чи знадобився йому інженерний диплом, Олександр відповідає з посмішкою. У середині 1990-х на прохання колеги по спорту він розробив і впровадив технологічний комплекс безпеки для нової мережі АЗС. Проте стабільності це не принесло. Можливо, талановитий випускник і присвятив би себе проєктуванню високоточної апаратури, але то були буремні дев'яності.

Через глибоку економічну кризу заводи та НДІ масово скорочували штати. Поняття "вільного диплома" стало ознакою часу: ринок праці не міг поглинути тисячі молодих інженерів. Випускники опинялися в умовах абсолютної свободи, яка водночас була величезним стресом. Доводилося швидко перекваліфіковуватися. Олександр спробував себе в антикварному бізнесі, де знадобилися експертна оцінка та робота з культурними цінностями. Справа виявилася до душі й стала основною. При цьому він ніколи не полишав тренерство та мав чітку громадянську позицію – був активним учасником Революції Гідності.

Воювати замість синів

Мирне життя, виховання двох синів – Данила та Микити – перекреслило повномасштабне вторгнення. Олександр Коровін ухвалив тверде рішення йти на фронт добровольцем, щоб захистити своїх дітей. Це особливий вияв батьківської любові, притаманний багатьом чоловікам його покоління: "Я вже побачив життя, черга моїх синів – попереду".

Уже 25 лютого 2022 року разом із побратимами по Майдану він записався до Сил територіальної оборони Солом'янського району столиці. Про офіцерські погони після військової кафедри навіть не згадував – узяв автомат як пересічний боєць. Спочатку була охорона мосту на станції Київ-Волинський, потім – блокпости на околицях Ірпеня біля Гостомельської траси.

Далі війна повела під Харків, а згодом – на Донбас. Олександр Павлович каже, що не вистачить газетної шпальти, аби перелічити всі гарячі точки: Куп'янськ, Вовчанськ, Сіверськ, Дементіївка, Тернова, Макіївка… Сьогодні капітан Коровін – командир роти та виконувач обов'язків заступника командира батальйону – воює на складній ділянці Запорізького напрямку.

Головний оберіг капітана – синьо-жовтий стяг. На цьому прапорі маркерами нанесено назви всіх населених пунктів, де тримав оборону його підрозділ. Це живий літопис війни та військова традиція.

Повертатися з фронту Олександр Коровін не планує до самої Перемоги: "Залишити хлопців без підтримки в зоні бойових дій? Це не про мене". Незабаром капітан знову вирушає на передову.

Дякуємо за захист, капітане! Чекаємо в рідному Політеху з Перемогою!

Віктор Задворнов

ІННОВАТОРИ

Інтелектуальні моделі стійкості:
як наукові розробки КПІ допомагають захищати інженерні мережі міст

Чи можна передбачити поведінку водопровідної мережі під час блекауту та панічного споживання води під час ракетних атак, визначити її найуразливіші об'єкти та заздалегідь знайти ефективну стратегію реагування? Для українських міст, які працюють в умовах війни, ці питання стали особливо актуальними.

Їх досліджує Тетяна Старовойт – аспірантка НН ІПСА КПІ ім. Ігоря Сікорського. Понад десять років вона займається математичним моделюванням інженерних мереж у ПрАТ "АК "Київводоканал", сім із яких очолює відділ підтримки геоінформаційних систем (ГІС). Про свою роботу вона розповіла "Київському політехніку".

– Як практичні інженерні завдання перетворилися на наукову ідею?

– Моє дослідження виросло з роботи з ГІС, з цифровими моделями та гідравлікою водопровідних мереж. Зупинка насоса, зміна положення арматури чи знеструмлення впливають на тиск і розподіл води далеко за межами одного об'єкта. Тому виникла ідея аналізувати не окремі аварії, а поведінку всієї мережі, поширення порушень та можливості відновлення. Після повномасштабного вторгнення ця задача набула особливої ваги.

– Яким чином війна змінила вимоги до інженерної науки?

– Обстріли, тривалі відключення електроенергії та нестача резервних потужностей руйнують звичні припущення про стабільну роботу інфраструктури. Знеструмлення насосної станції може спричинити падіння тиску, перерозподіл потоків і дефіцит води в різних районах. Так виникають каскадні відмови – послідовність взаємопов'язаних порушень. Щоб їх досліджувати, потрібно враховувати топологію мережі, фізичні процеси, часову динаміку та відновлення як єдину систему.

– Ви пройшли стажування в Японії. Що вам воно дало?

– У 2024 році за направленням Київводоканалу я брала участь у навчальній програмі з якості води в м. Кобе та спілкувалася з японськими фахівцями про стійкість водопостачання. Японія має великий досвід підготовки інфраструктури до землетрусів і цунамі: резервування, прогнозування пошкоджень і визначення пріоритетів відновлення. Загрози в Україні інші, але завдання спільне – забезпечити роботу системи в надзвичайних умовах. Цей досвід допоміг сформувати методи моделювання кризових сценаріїв.

Т.Старовойт в м. Кобе (Японія) вивчає стійкість мереж та якість води на прикладі Kobe City Waterworks Bureau

– У чому суть розробленої вами інтелектуальної системи підтримки прийняття рішень?

– Традиційна гідравлічна модель показує, як працюватиме мережа за заданих умов. Наша задача ширша: передбачити наслідки порушень, їх поширення та знайти рішення, що мінімізують втрати. Для цього я поєдную системний аналіз, гідравлічне моделювання, ГІС, теорію графів і штучний інтелект. Графові нейронні мережі допомагають досліджувати зв'язки між об'єктами, а фізично інформовані нейронні мережі (PINNs) – враховувати фізичні закономірності. Штучний інтелект не замінює законів гідравліки, а доповнює їх.

Один із практичних напрямів – сценарії блекаутів. Модель дає змогу оцінити наслідки зупинки насосних станцій, доступні резерви води й живлення, альтернативні режими роботи та можливість перерозподілу потоків. Якщо електроенергії немає, модель не забезпечить роботу насосів, але допоможе визначити межі працездатності мережі та підготувати обґрунтований план реагування.

– Чи проходила модель практичне тестування?

– Так, її протестовано на частині реальної гідравлічної зони Києва. Це дозволило перевірити алгоритми на конкретній мережі з її топологією, технологічними обмеженнями та взаємозалежностями. Такі випробування – важливий етап на шляху до ширшого практичного застосування.

– Як розвивається міжнародна співпраця?

– Обмінююся досвідом із європейськими водоканалами, зокрема HAMBURG WASSER та Berliner Wasserbetriebe, а також із представниками DHI, Newcastle University та IHE Delft Institute for Water Education. Це допомагає зіставляти методи цифровізації, гідравлічного моделювання й управління інфраструктурою. Водночас проводжу навчання для українських водоканалів із моделювання стійкості та застосування системного аналізу до практичних задач.

– Яку роль у дослідженні відіграє навчання в НН ІПСА КПІ?

– Системний аналіз дозволяє бачити водопровід не як набір труб і насосів, а як складну взаємопов'язану систему. Виробничий досвід допомагає ставити реалістичні завдання, а навчання в КПІ – застосовувати до них математичну оптимізацію, теорію графів, аналіз складних систем та методи штучного інтелекту. Головна мета – перетворювати технічні, просторові та експлуатаційні дані на обґрунтовані рекомендації інженерам.

– У чому цінність таких розробок для українських водоканалів?

– Самої цифрової карти мережі недостатньо. Потрібно знати, як вона відреагує на аварію, які об'єкти найуразливіші та як краще використати обмежені ресурси. Інтелектуальні системи допомагають перейти від реагування на наслідки до прогнозного управління: перевіряти сценарії, визначати критичні об'єкти, планувати резервування й відновлення. Остаточні рішення, звісно, ухвалюють фахівці з урахуванням реального стану обладнання та вимог безпеки.

– Які перспективи застосування методології в інших галузях?

– Після перших випробувань у Києві наступним кроком є розширення методології на всю систему водопостачання та водовідведення міста. Значна частина графових алгоритмів, методів оптимізації та інтелектуального аналізу може бути адаптована також до теплових, газових та електричних мереж. Перспектива полягає у спільному дослідженні стійкості взаємозалежних інженерних систем.

– І на завершення: чому саме системний аналіз?

– Гідравліка описує фізичний стан мережі, але для вибору найкращої антикризової стратегії потрібно порівняти численні сценарії, ризики та обмеження. Доводиться одночасно враховувати безпеку, надійність, доступність ресурсів, кількість забезпечених споживачів і швидкість відновлення. Це багатокритеріальна задача системного аналізу.

Моє дослідження поєднує практичний досвід Київводоканалу, наукові методи КПІ та міжнародний обмін знаннями. Його мета – зробити математичне моделювання не лише засобом інженерних розрахунків, а й інструментом прогнозування криз, оцінювання ризиків і підтримки рішень, важливих для життєдіяльності міст.

– Дякую за розмову.

Володимир Школьний

ОСВІТНІ ОБРІЇ

Про навчання та студентське життя в Японії з перших уст

Про Японію, навчання там і про те, яку користь здобуті в цій країні знання та навички можуть принести Україні, розповіли студентам і викладачам КПІ три державні службовиці України. Дві з них – Інна Овчиннікова з Міністерства фінансів України та Катерина Калещук з Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України – навчалися в Міжнародному університеті Японії в префектурі Ніїґата впродовж року, а одна – проєктна менеджерка Державної фінансової установи Акціонерне товариство "Фонд декарбонізації України" Ангеліна Сусло – в університеті Ріккьо в Токіо впродовж двох років.

Розмова під час зустрічі в смартшелтері Бібліотеки КПІ 23 жовтня йшла не про формальні моменти подання документів на отримання від японського уряду гранту на навчання, адже дівчата навчалися не за студентською програмою, а в межах програми для українських держслужбовців. Йшлося про те, як у вишах Країни Вранішнього Сонця організовано навчання та які можливості для саморозвитку мають студенти; як новачкам швидше адаптуватися в освітньому середовищі, що побудоване зовсім інакше, ніж в Європі; як організувати свій побут, на що звертати увагу при спілкуванні з японцями та чим відрізняються їхні звички від наших. Також обговорили особливості повсякденного життя іноземних студентів, які приїхали до цієї далекосхідної держави. І, певна річ, говорили про традиції, вкорінені в свідомість та буття кожного японського громадянина, зокрема й про повагу до своєї держави та її інституцій, а також повне несприйняття – ба більше, фактичну відсутність – корупції.

Зустріч організували Японське агентство міжнародного співробітництва (JICA) та Українсько-Японський центр КПІ ім. Ігоря Сікорського. На початку заходу всіх учасників привітав старший представник офісу JICA в Україні Судзукі Шота: "Для JICA розвиток людських ресурсів є дуже важливою частиною нашої співпраці з Україною. Ми віримо, що досвід, отриманий в Японії, допоможе українським спеціалістам зробити внесок у відновлення України. Дякую нашим учасницям освітньої програми за готовність поділитися досвідом".

Досвід Японії важливий для нас у багатьох аспектах. Про деякі з них згадувала деканка факультету соціології та права Олена Акімова. "Україна сьогодні демонструє найкращі практики стійкості. І ми тут робимо все, щоб культивувати культуру готовності. Але ми дивимося в цьому сенсі й на Японію, бо там роками формувалася культура гуманітарного реагування, – зауважила вона. – І ми усвідомлюємо, зокрема й з досвіду Японії, що для того, щоб вистояти в кризові часи, недостатньо відпрацьованих алгоритмів і ефективних технічних, технологічних чи інших практик. Потрібні горизонтальні зв'язки, організована комунікація, належна культура стійкості в громадах. І ми працюємо над тим, щоб її виплекати, формалізувати й формувати надалі… І в цьому для нас приклад японських колег дуже корисний".

З непідробною цікавістю слухала аудиторія розповіді стипендіаток програми японського уряду та JICA – JDS Ukraine (The Project for Human Resource Development Scholarship Ukraine). Вони були присвячені кільком головним аспектам життя в Японії.

Передусім дівчата, звісно, розповідали про навчання з його сфокусованістю на самостійній роботі, підготовці презентацій та академічних дискусіях.

Також багато цікавого учасники зустрічі почули про можливості у вільні дні мандрувати країною й бачити її не просто очима туриста, а як людина, для якої Японія на певний період стала домом. До речі, у цьому сенсі цікаве їхнє зауваження, що в Країні Вранішнього Сонця існує справжній культ порядку й чистоти, а вулична злочинність практично відсутня. Як висловилася Катерина Калещук: "Японія – це найбезпечніше місце у світі!".

Учасники зустрічі

Ще одним важливим моментом було те, що навчання дозволило їм зануритися в доволі строкате міжнародне середовище. Наприклад, у Міжнародному університеті Японії в Ніїґаті навчаються студенти з більш ніж 70 країн, а освітній процес здійснюється англійською мовою. Це, своєю чергою, дало можливість розповісти іноземцям правду про те, що насправді відбувається в Україні та що переживають її громадяни.

Окремо всі три учасниці програми JDS Ukraine зупинилися на тому, що саме їм дало навчання в Японії і як здобуті там знання та навички зможуть прислужитися в їхній роботі на користь нашої держави. Це, окрім нових знань у профільних галузях, системність у роботі й усвідомлення необхідності стратегічного планування будь-якої діяльності на кілька років наперед. Це також вміння поглянути на проблеми під різними кутами та мислити критично; системний підхід до чіткого розподілу відповідальності між членами команди – від головного спеціаліста до керівника проєкту, – та багато іншого. А головне – віра у власні сили та спроможності.

Розмова на зустрічі точилася навколо досвіду навчання в Японії молодих держслужбовиць. Проте програми міжнародного навчання існують не лише для цієї категорії – є й суто студентські гранти. Тим паче, що хтось із учасників зустрічі після завершення навчання в КПІ, можливо, також піде на державну службу. Тож головне, що почула молодь: кожен, хто прагне здобути іноземну освіту, щоби потім ефективно працювати задля своєї держави, сьогодні має таку можливість. І тепер вони знають, що потрібно для того, аби втілити це бажання в життя.

Дмитро Стефанович
Фото Павла Ботанова

ОСВІТНІ ОБРІЇ

Майбутні управлінці виростають із реальних завдань

На початку жовтня я отримала лист від свого колишнього студента групи АМ-11 Олега Горохов'янка (випуск бакалавртау 2025 р.), який нині навчається за кордоном. Він дякував за науку й поділився цікавим спостереженням: українська вища освіта цілком витримує порівняння із закордонною. А от відчутну різницю він помітив у мотивації студентів та усвідомленні тих можливостей, що їх дає університет. Цей лист змусив мене замислитися над тим, як саме ми готуємо управлінців для публічного сектору, і нагадав одну особливу студентську історію.

Олег Горохов'янко

Ще на другому курсі цей студент разом із командою "Білі комірці" розробив проєкт про репатріацію українців – повернення наших співвітчизників із-за кордону. Тоді в професійному середовищі ця тема ще не мала такого широкого обговорення, як сьогодні. Проте другокурсники вже намагалися прорахувати, які умови спонукатимуть людей повернутися і яких управлінських рішень це вимагатиме від держави.

Звісно, проєкт мав певні недоліки, а деякі пропозиції потребували глибшого обґрунтування. Проте в ньому було головне – щира увага до людських доль і готовність братися за складні суспільні проблеми. Для майбутнього управлінця саме з цього й починається професійна відповідальність: помітити потребу, дослідити її та запропонувати рішення, наслідки якого потім доведеться пояснювати суспільству.

У викладанні я завжди намагаюся створювати простір для такої практики. Студентам важливо навчитися ставити правильні запитання, перевіряти припущення, обґрунтовувати ідеї та зважати на реальні обмеження. Моє завдання як викладача – підтримати їхню ініціативу, але водночас навчити грати за правилами ринку: вимагати чітких аргументів і цифр. Саме так крок за кроком формується самостійне управлінське мислення.

Свою роботу "Білі комірці" презентували на публічному заході за участю представників Національного агентства України з питань державної служби (НАДС) та інших інституцій. Це був крутий досвід для студентів – представити власну позицію професійній аудиторії, почути гострі запитання й побачити, які аспекти їхнього задуму потребують доопрацювання.

З особливою вдячністю згадую голову НАДС Наталію Алюшину, яка завжди знаходила час для участі в наших студентських заходах. Вона чудово розуміла: майбутнє державної служби формується саме зараз – у цих молодих людях, їхніх пошуках і перших, нехай ще несміливих, рішеннях. Така увага з боку топпосадовців допомагає студентам відчути цінність обраного фаху.

Згодом я не раз упізнавала схожі студентські ідеї в реальних нормативних актах та ініціативах щодо повернення українців. Це ще раз доводить, як важливо розвивати у майбутніх лідерів здатність діяти на випередження. Публічний сектор сьогодні потребує людей, які вміють працювати в умовах невизначеності, оцінювати ризики та мислити стратегічно.

Проєктне навчання – найкращий спосіб поєднати теорію з реальним життям. Працюючи над живою проблемою, студенти розбираються в повноваженнях органів влади, аналізують потреби різних груп населення, шукають ресурси та визначають KPI. А ще – вчаться працювати в команді, домовлятися й конструктивно реагувати на критику.

Лист від випускника став для мене теплим підтвердженням того, що ми рухаємося у правильному напрямі. Результати викладацької праці часто стають помітними лише з часом – у дорослих професійних рішеннях випускників та їхній упевненості в собі.

Якісна підготовка управлінців неможлива в ізоляції. Вона потребує постійного діалогу між університетами, органами влади та практиками. Студентам потрібні реальні кейси, уважні ментори й можливість бути почутими. Адже саме в академічних аудиторіях закладається ставлення майбутнього управлінця до людей, держави та своєї професії.

Яна Цимбаленко,
к.н. з держ. управління, доцент,
заслужений працівник освіти України

МУЗЕЙНИЙ ПРОСТІР

Благодійні середи та Родинні суботи в ДПМ

"Музей як простір життєствердження та радості буття", – саме з таким задумом в Державному політехнічному музеї імені Бориса Патона при КПІ ім. Ігоря Сікорського з 2024 року діють дві програми – Благодійні середи та Родинні суботи.

З 2014 року до щоденного лексикону українця додалося тривожне словосполучення "внутрішньо переміщені особи" та його абревіатура ВПО. За цією новою лексемою – тисячі особистих трагедій та потреба в сприянні реінтеграції й ресоціалізації, бо біль втрати суттєво заважає почуватися "своїм серед своїх".

Після 2022 року потреба в підтримці цих людей вже не вимагає чиїхось пояснень – і музейні куратори почали співпрацювати в даному напрямі з благодійними організаціями. От і Державний політехнічний музей імені Бориса Патона при КПІ з 2024 року співпрацює з БО "БФ "Карітас Київ" та БО "ЯМаріуполь Київ".

У межах цієї співпраці в музеї діють Благодійні середи – сталий час та досить стала програма. Саме сталі, бо дуже важлива складова ресоціалізації – це щось передбачуване в ситуації постійних змін.

Отже, щосереди о 15:30 музейні працівники чекають на гостину ВПО, багатодітні родини, неповні родини, пенсіонерів – усіх бенефіціарів двох партнерських БО – на екскурсії та майстер-класи.

Кожної першої середи місяця ДПМ пропонує гостям у рамках цієї благодійної програми ознайомитися з минулим КПІ та його музею, а також з історією техніки, тобто пройти з оглядовою екскурсією тією частиною експозиційних залів музею, що розміщені у корпусі 6А.

Кожної другої середи місяця ДПМ пропонує відповідно ознайомитися з українським внеском в здійснення багатовікового прагнення людини до польотів, тобто в літако- та ракетобудування, а для цього пройти з оглядовою екскурсією відділом історії авіації та космонавтики музею, розміщеному в корпусі 6Б.

Кожної третьої середи місяця ДПМ запрошує на кураторські екскурсії тимчасовими виставками, які тривають саме в час цих запросин. У вересні, зокрема, відбулася екскурсія виставкою "Сумо: рікіші. Сила і дух", а в жовтні, на прохання самих екскурсантів, організовано її повтор, доповнений екскурсією по виставці "Дякуємо, Японіє!".

І кожної четвертої та п'ятої (коли такі в місяці є) середи ДПМ радо вітає бенефіціарів БО "БФ "Карітас Київ" та БО "ЯМаріуполь Київ" на мистецьких майстер-класах і технічних інтерактивних заняттях.

Родинні суботи доповнили собою діяльність ДПМ. Започатковано їх виходячи з того, що не тільки ВПО, а й будь-хто з українців в Україні потребує не лише життєстійкості, а й додаткового підживлення свого життєлюбства та відчуття радості буття. Тому з осені 2024 року ще однією з цільових аудиторій ДПМ стали родини з дітьми, і для них ми з колегами виходимо працювати додатково до звичайного графіка роботи.

Мистецького забарвлення атмосфері родинних субот додала можливість організовувати концерти, що виникла завдяки співпраці музею протягом 2024-2025 років з факультетом мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та музичними школами №21 і №32. Понад те, з 2026 року співпрацею з нашим музеєм зацікавилася також Національна музична академія України ім. П. Чайковського. Нагадаємо, що концертне фортепіано Ronisch 1908 року ДПМ отримав в дар від Ірини Воробйової.

За графіком і програмою як Благодійних середи, так і Родинних субот можна стежити на сайті ДПМ у розділі "Календар подій і заходів", а також у соцмережах музею.

Ольга Зайченко, начальниця відділу науково-освітньої роботи ДПМ

Київський Політехнік
газета Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
https://www.kpi.ua/kp
Ідентифікатор друкованого медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R30-03597

Головний редактор: **Д.Л. СТЕФАНОВИЧ**
Провідний редактор: **Н.Є. ЛІБЕРТ**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **І.Й. БАКУН**

03057, м. Київ, вул. М. Брайчевського, 5А, корп. №31, кімн. 14 (4-й поверх)
gazeta@kpi.ua
(044) 204-85-95

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Позиція редакції не завжди збігається з авторською.